

Päiväys
8.12.2025

Diaarinumero
142/03.04.04.19/2025

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

8.12.2025

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **15.12.2025**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 8.12.2025 nro 1555/2025, valitus ympäristölupa-asiassa, Kemin kaivoksen päätöksen nro 12/2022 määräyksen 21b mukainen selvitys, Keminmaa.

Valittaja ja luvan hakija

Outokumpu Chrome Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **8.12.2025 – 14.1.2026** hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://tuomioistuimet.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **14.1.2026**.

08.12.2025

Dnro 142/03.04.04.04.19/2025

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Valittaja ja luvan hakija Outokumpu Chrome Oy

Asian aikaisemmat vaiheet

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on 26.9.2019 antamallaan päätöksellä nro 137/2019 hyväksynyt Outokumpu Chrome Oy:n Kemin kaivoksen typpiselvityksen ja asettanut kaivoksen ympäristölupaa nro 125/10/1 täydentävän lupamääräyksen 21b. Aluehallintovirasto on muuttanut lupamääräyksessä annettua määräaikaa 27.11.2020 antamallaan päätöksellä nro 147/2020 asettaen määräajaksi 31.12.2021 ja 1.2.2022 antamallaan päätöksellä nro 12/2022 asettaen määräajaksi 31.12.2022.

Voimassa oleva lupamääräys 21b kuuluu seuraavasti:

Lupamääräys 21b. Luvanhaltijan on jatkettava selvityksiä typpipäästöjen vähentämiseksi. Luvanhaltijan on viimeistään 31.12.2022 toimitettava aluehallintovirastoon hakemusasiana selvitys typpipäästöjen vähentämismahdollisuuksista, niiden kustannuksista ja toteuttamisaikataulusta sekä selvityksen perusteella esitys toimenpiteiksi, joilla kaivoksen typpipäästöjä Iso-Ruonaajaan pienennetään. Lisäksi on tehtävä esitys typpipäästöjen raja-arvoksi ja muiksi lupamääräyksiksi, joilla typpipäästöjä rajoitetaan.

Päätös, josta valitetaan

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 13.12.2024 nro 161/2024

Aluehallintovirasto on hyväksynyt Outokumpu Chrome Oy:n esittämän selvityksen koskien Kemin kaivoksen typpipäästöjen vähentämistä.

Selvityksen perusteella aluehallintovirasto on antanut hakijan esityksestä poiketen uuden lupamääräyksen 21c. Toiminnassa on lisäksi noudatettava kaivoksen voimassa olevia lupapäätöksiä ja niissä olevia määräyksiä.

Uusi lupamääräys

Lupamääräys 21c. Luvanhaltijan on jatkettava toimenpiteitä typpipäästöjen vähentämiseksi. Kemin kaivoksen aiheuttama vuotuinen kokonaistypikuormitus Iso-Ruonaojaan saa olla enintään 25 000 kg laskettuna tarkkailupisteiden ChrP3 ja ChrP1 välisen ainevirtaaman erotuksena.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Outokumpu Chrome Oy (jäljempänä yhtiö) on vaatinut ensisijaisesti, että hallinto-oikeus muuttaa lupamääräystä 21c kuulumaan seuraavasti:

21c. Luvanhaltijan on jatkettava toimenpiteitä typpipäästöjen vähentämiseksi. Tarkkailupisteeltä ChrP2 Iso-Ruonaojaan johdettavien vesien aiheuttama vuotuinen kokonaistypikuormitus saa olla kokonaistypen osalta enintään 30 000 kg.

Toissijaisesti yhtiö on vaatinut, että valituksenalainen päätös kumotaan lupamääräyksen 21c osalta ja asia palautetaan lupamääräyksen asettamisen osalta lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Tiivistelmä

Valituksenalaisen päätöksen lupamääräys 21c perustuu virheelliseen käsitykseen toiminnan päästöistä, niiden tarkkailusta ja päästöjen vähentämisen mahdollisuuksista.

Valituksenalainen päätös perustuu virheellisesti ympäristönsuojelulain 7 §:n soveltamiseen. Lupamääräystä ei voida asettaa lain yleisen velvoitteen täyttämiseksi, vaan se olisi tullut asettaa perustuen ympäristönsuojelulain 52 §:ssä lupamääräyksen antamisesta sekä 62 §:ssä tarkkailumääräysten asettamisesta säädettyyn.

Ympäristöluvassa voidaan antaa määräyksiä vain luvanvaraisen toiminnan päästöihin liittyen. Lupamääräyksen 21c mukaisella ainetaselaskennalla kaivoksen päästöihin tulee lasketuksi yhtiön toiminnan päästöjen lisäksi myös useamman itsenäisesti ympäristöluvanvaraisen maa-ainesotamon aiheuttamat typpipäästöt. Yhtiöllä ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa kyseisten toimijoiden päästöihin eikä yhtiölle voida asettaa velvoitetta, jonka noudattaminen riippuu kolmansien tahojen toiminnasta.

Valituksenalaisessa päätöksessä kaivoksen typikuormitukselle on asetettu sitova kuormitusraja-arvo. Sitovan raja-arvon asettaminen edellyttää, että sen noudattamisen tulee olla luotettavasti todennettavissa. Lupaviranomainen on vastoin yhtiön esittämää päättänyt, että raja-arvon noudattamista seurataan

perustuen ainetaselaskentaan, johon liittyy merkittävää epävarmuutta. Menetelmällä saatava laskennallinen arvio kuormituksesta on epätarkka.

Lupamääräyksen 21c täyttyminen 25 000 kg:n vuosiraja-arvon osalta ei ole nykyisillä louhintamäärillä mahdollista edes normaalisateisina vuosina. Määräys ei ole teknis-taloudellisesti toteuttamiskelpoinen. Määräyksen täyttymisestä ei ole mahdollista varmistua ilman erillistä puhdistusta. Erillinen puhdistus olisi ympäristön kannalta luontaisen puhdistuksen tehostamista huonompi ratkaisu.

Sillä, että kuormitusraja-arvo on asetettu 5 000 kg yhtiön esittämää pienempänä ja ainetaselaskentaan perustuen, ei ole merkitystä vesienhoidon ympäristötavoitteiden saavuttamisen kannalta. Yhtiön esittämä vuosikuormituksen raja-arvo perustuen pisteeltä ChrP2 tehtävään tarkkailuun on riittävä varmistamaan, ettei toiminnasta aiheudu Iso-Ruonaojan tai sen alapuolisten vesimuodostumien pilaantumista tai sen vaaraa.

Lupamääräyksen 21c ainetaselaskelma ja epävarmuudet

Yhtiön esittämästä poiketen valituksenalaisen päätöksen lupamääräys on annettu ainetaselaskentaan pohjautuvana näytteenottopisteiden ChrP3 ja ChrP1 välisen ainevirtaaman erotuksena. Ainetaseeseen perustuvaan tarkkailuun liittyy merkittävää epävarmuutta. Altaalta 5 ulosjuoksutettavan veden tarkkailu antaa kaivoksen typpikuormituksesta luotettavamman kuvan altailta tapahtuvasta suotautumisesta huolimatta.

Kaivosalueen länsipuolella on kolmen eri toimijan maa-ainesten ottoalueet, joilla louhitaan kiviainesta avolouhoksina. Louhimisessa käytetään räjähdysaineita, joista aiheutuu typpikuormitusta. Maa-ainesten ottoalueet sijaitsevat laskennassa käytetyllä kaivoksen alapuolisella valuma-alueella, ja niiden hulevedet ohjautuvat tai ohjataan Iso-Ruonaojaan, joten niiden aiheuttama kuormitus näkyy kaivoksen alapuolisessa vesistötarkkailun pisteessä ChrP3.

Valituksenalaisessa päätöksessä määrätty tarkkailu johtaa tilanteeseen, jossa muiden luvanvaraisten toimijoiden typpipäästöt tulevat kokonaisuudessaan lasketuksi kaivoksen toiminnasta aiheutuviksi päästöiksi. Tarkkailumääräys asettaa näin ollen yhtiölle vastuun myös sellaisista päästöistä, jotka eivät aiheudu sen harjoittamasta toiminnasta.

Yhtiö on valituksesta tarkemmin ilmenevällä tavalla tuonut esiin maa-ainesten ottotoiminta harjoittavan Kemin Ajotilaus Oy:n päästötarkkailun tuloksia ja viitannut niiden osalta koholla olleisiin typpipitoisuuksiin. Yhtiö on myös arvioinut laskennallisesti kyseisen yrityksen typpipäästöjä Iso-Ruonaojaan ja todennut, että tämän alueelta näytteenottopisteelle ChrP3 tulevan typpipäästöjen määrä on potentiaalisesti merkittävä (vuositasolla useita tuhansia kiloja) ja voi vaikuttaa Kemin kaivoksen ainetaselaskennan tuloksiin merkittävästi. Yhtiö on esittänyt myös ojapisteiden kokonaistypen ja että nitraatti-nitriittitypen pitoisuuksia kuvaajien avulla ja todennut, että

pitoisuudet ovat olleet vuodesta 2022 alkaen merkittävästi koholla kyseisen yrityksen alapuolella pisteessä 3.

Sitovan raja-arvon noudattamisen tarkkailun tulee perustua menetelmään, jolla kaivoksen toiminnasta aiheutuvia päästöjä voidaan mitata luotettavasti. Ainetaselaskentaa voidaan käyttää arvioitaessa yleisellä tasolla toiminnan aiheuttamaa typpikuormitusta ja sen muutoksia. Se on toimiva tapa tarkastella vesimäärien ja typpipäästöjen suuruusluokkaa, mutta se ei tarkkuustasoltaan ole riittävä menetelmä sitovan kuormitusraja-arvon saavuttamisen tarkkailemiseksi. Yhtiön oikeusturva huomioon ottaen sitovan raja-arvon noudattamisen seurannan tulee perustua menetelmälle, jolla saadaan luotettava tieto kaivoksen toiminnasta aiheutuvasta kuormituksesta.

Ainetaselaskennan mittaustavan lähtökohtana on, että kaivoksen alapuolisen tarkkailupisteen ChrP3 ainemäärästä vähennetään kaivosalueen yläpuolinen, luontaisesti valuma-alueelta Iso-Ruonaojaan tuleva kuormitus. Yläpuolinen tarkkailupiste ChrP1 sijaitsee Kirvesojassa, joka virtaa Kirvesaavalta kohti kaivosaluetta. Se on referenssipiste Iso-Ruonaojan valuma-alueen virtaamalle ja luontaisten vesien pitoisuuksille. Alapuolinen tarkkailupiste ChrP3 sijaitsee Iso-Ruonaojassa, ja se kuvastaa laskennassa vedenlaatua Iso-Ruonaojassa heti kaivoksen alapuolella.

Ainetaselaskelmalla lasketaan kuormitus koko vuodelle. Kummaltakin referenssipisteeltä (ChrP1 ja ChrP3) otetaan kerran kuukaudessa kertanäyte veden laadun tarkkailuun, eli kaivoksen typpikuormituksen määrä lasketaan perustuen kerran kuukaudessa tehtävään kertanäytteenottoon. Näin ollen yksittäisen näytteenottohetken olosuhteet vaikuttavat merkittävästi kuormituslaskentaan.

Ainetaselaskennan perusteena olevaan vesimäärän laskemiseen liittyy merkittävää epävarmuutta. Laskennallinen kuormitus on voimakkaasti riippuvainen kyseessä olevan vuoden sademääristä. Laskennallinen kuormitus on niin sanottuina märkinä vuosina merkittävästi suurempi kuin kuivina vuosina. Lisäksi laskennallinen kuormitus on riippuvaista sateiden ajoittumisesta. Näytteenottohetki ja virtaamahuiput eivät välttämättä osu samalle ajanjaksolle, mikä voi vääristää laskentojen tuloksia. Nykyisillä louhintamäärillä aluehallintoviraston päätöksessään asettaman ainetaselaskelman perusteella määritettävän 25 000 kg:n vuosiraja-arvon saavuttaminen ei ole mahdollista edes normaalisateisina vuosina.

Vesimäärien laskentaan liittyy epävarmuutta, sillä vesimääriä ja virtaamia lasketaan valituksessa tarkemmin esitetysti valuma-alueiden pinta-alojen suhteilla. Lisäksi epävarmuutta tuo todellisten virtaamien laskenta ylivuotokausilla ohivirtaamatilanteissa. Kaivoksen alapuolella tarkkailupisteellä (ChrP3) ei ole virtaamamittausta, joten virtaama perustuu laskentaan. Kirvesojan referenssipisteellä (ChrP1) on jatkuvatoiminen virtaamamittaus. Muun muassa kevättulvan ja runsaiden sateiden aikana vettä valuu Iso-Ruonaojaan runsaasti Kirvesojan valuma-alueelta mittapadon ohitse, mikä vääristää kuormituslaskennassa käytettyä Kirvesojan valuma-alueen valuntaa.

Edellä todetun perusteella ainetaselaskentaan liittyvät epävarmuudet ovat niin merkittäviä, ettei ainetaselaskentaa voida käyttää sitovan kuormitusraja-arvon tarkkailun perusteena.

Yhtiön esitys

Yhtiö on hakemuksessaan esittänyt, että lupamääräys annetaan selkeytysaltaalta 5 ulosjuoksutettavalle vedelle (tarkkailupiste ChrP2). Yhtiön näkemyksen mukaan ehdotettu tarkkailu antaa ainetaselaskentaa luotettavamman kuvan kaivoksen toiminnan päästöistä.

Yhtiön esittämä kokonaistypen kuormitusraja-arvo koskee Kemin kaivoksen tarkkailupistettä ChrP2, jonka kautta suurin osa Kemin kaivoksen tyypipitoisista purkuvesistä johdetaan Iso-Ruonaojaan ja näin ollen se edustaa laadultaan ja määrältään suurinta osaa kaivoksen vesistökuormituksesta. ChrP2 on siis merkittävin tarkkailupiste kaivoksen tyypikuormituksen seurannassa ja myös mahdolliset muutokset tyypikuormituksessa näkyvät selkeimmin tällä pisteellä. Esitetyn tarkkailun etuna on, että kysymyksessä olevaa virtaamaa yhtiö voi luotettavasti mitata sekä määrällisesti että laadullisesti. Iso-Ruonaojaan juoksutettavalle vedelle on jatkuvatoiminen virtaamamittaus ja jatkuvatoiminen näytteenkeräys (aikaperusteinen viikkokeräilynäyte). Näiden tietojen perusteella voidaan luotettavasti arvioida kaivosalueelta johdettavien vesien kuormitus.

Tällä laskentatavalla ei pystytä ottamaan huomioon rikastushiekka- ja selkeytysaltailta suotuvia vesiä ja niiden merkitystä tyypikuormitukselle. Kaivoksen rikastushiekka- ja selkeytysaltaat on rakennettu suotaviksi, sillä rikastusprosessi on kemikaaliton eikä altaille menevissä vesissä ole rikastuskemikaaleja. Lisäksi kaivoksen malmi on oksidimalmi, jossa ei ole rikkiä pitoisia kivilaatuja siinä määrin, että ne tuottaisivat sulfidimalmin tapaan happamia vesiä ja liukoisia metalleja. Suotautuvien vesien määrää ei voida mitata, sillä suotautumista tapahtuu sekä patojen läpi että maaperän kautta. Viitteitä on, että osa vesistä palautuu rakoilujen kautta maanalaiseen kaivokseen.

Suotautuvien vesien ja niiden aiheuttamien päästöjen mittaaminen ei ole käytännössä mahdollista. Tästä huolimatta kaivoksen toiminnan päästöistä saadaan edellä kuvatusti luotettavampi kuva kuin ainetaselaskentaan perustuvalla menetelmällä.

Päästöt ja niiden vaikutukset

Lupaviranomainen on tulkinnut toiminnan päästöjen kehitystä virheellisesti. Kaivoksen vuosittainen tyypikuormitus korreloi käytetyn räjähdysaineen määrän kanssa, mikä näkyy Deep Mine -projektin vuosien 2018–2021 korkeampana tyypipäästönä. Räjähdysaineen käyttö on ollut suurempaa näinä vuosina johtuen kaivoksen laajennusprojektista. Vuoden 2021 jälkeen on palattu normaaleihin louhintamääriin, mikä näkyy myös pienentyneenä

typpikuormana. Typpikuormitus on tarkkailun tulosten perusteella palannut Deep Mine -projektia edeltävälle tasolle eli vuosien 2015–2017 mukaiselle tasolle, joka vastaa nykyisiä tuotantomääriä.

Tuotanto on liki tuplaantunut vuonna 2013, kun F3-laajennusprojekti on toteutettu. Tämän vuoksi 2014 on ensimmäinen nykytuotantotasoon verrattava vuosi ennen Deep Mine -projektia. Lupaviranomainen ei ole päätöksessään millään tavalla tuonut esiin tai ottanut huomioon tuotannon tuplaamista.

Yhtiön esittämä raja-arvo 30 000 kg/a tarkkailupisteeltä ChrP2 Iso-Ruonaojaan johdettuna vastaa nykyisillä menetelmillä saavutettavissa olevaa päästötasoa.

Yhtiö on todennut ryhtyneensä toimenpiteisiin typenpoiston tehostamiseksi ja tuonut esiin näitä toimenpiteitä valituksessa tarkemmin ilmenevästi. Yhtiö on arvioinut, että mikäli suunnitellut toimenpiteet, eli siirtyminen SLC-louhintaan ja vesialtaiden korotus toteutuvat, typpipäästön osalta voidaan lähivuosina päästä noin 10–30 % vähenemään ja 2030-luvulla noin 20–40 % vähenemään Iso-Ruonaojassa verrattuna tämänhetkiseen tilanteeseen.

Valituksenalaisessa päätöksessä asetettu ainetaselaskentaan perustuva kuormitusraja-arvo 25 000 kg on niin matala, että sen saavuttaminen on epätodennäköistä jopa kuormitusta vähentävin toimenpiteiden toteuttamisen jälkeen.

Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen 21c täyttyminen vuosikuormitusraja-arvon osalta edellyttäisi erillisen typenpoistotekniikan käyttöönottoa. Yhtiö on tarkastellut aluehallintovirastolle toimittamassaan Kemin kaivoksen teknistaloudellisessa selvityksessä sekundäärisiä menetelmiä typen kokonaiskuorman vähentämiseksi Iso-Ruonaojaan ja sitä kautta Hepolahteen. Selvityksessä käytiin läpi seitsemän typenpoistomenetelmää. Pilot-mittakaavan kokeeseen valittiin MBBR-tekniikka (Moving Bed Biofilm Reactor).

Kemin kaivoksen osalta MBBR-laitosta ei voida pitää parhaana käyttökelpoisena tekniikkana sen suurten investointi- ja käyttökustannusten sekä merkittävien ympäristövaikutusten osalta kemikaalien- ja sähkönkulutuksessa sekä CO₂-päästöjen muodostumisessa saavutettuihin hyötyihin nähden. Riskinä MBBR-laitoksessa on myös fosforikuormituksen mahdollinen kasvaminen nyt fosforirajoitteiseen Iso-Ruonaojaan, mikäli fosforinpoistomenetelmää ei saada toimimaan oletetulla tehokkuudella. Vesiympäristön kannalta saavutetut hyödyt konkretisoituvat jo tällä hetkellä, kun selkeytysaltailla tapahtuvan luontaisen typenpoiston myötä lisääntymis- ja kasvukautena typpipitoisuus kaivoksen poistovesissä on samaa luokkaa kuin yleisesti MBBR-laitoksella saavutetut poistovesien pitoisuudet ovat.

Erillisen typenpoiston käyttöönotolla ei saavutettaisi ympäristön kannalta kokonaisuutena arvioiden parempaa tulosta. Myöskään vesiympäristöön aiheutuvien vaikutusten kohdalla menetelmä ei välttämättä muun muassa fosforikuormitukseen liittyvien riskien vuoksi ole perusteltu.

Vuosikuormitusraja-arvoa ei ympäristönsuojelulain 52 § huomioon ottaen tule asettaa niin matalaksi, että sen saavuttaminen edellyttäisi MBBR-laitoksen käyttöönottoa.

Kemin kaivoksen typpikuormitus on luontaisen typenpoiston ansiosta pienimmillään kesäaikaan, joka on aktiivista lisääntymiskautta ja jolloin rehevöitymiseen on otollisin aika. Näin ollen kaivoksen vaikutusten eliöiden lisääntymiseen ja kasvuun sekä rehevöitymiseen voidaan olettaa olevan vähäiset. Myös Iso-Ruonaojan ja Hepolahden virkistyskäyttö painottuu kesäaikaan. Suurimmat typpipitoisuudet ajoittuvat talviaikaan, jolloin vaikutukset Iso-Ruonaojan ja Hepolahden rehevöitymiseen sekä eliöiden lisääntymiseen ovat vähäiset.

Iso-Ruonaoja on vesienhoitolainsäädännön merkityksessä luokittelematon pintavesi, jonka virkistyskäyttö on vähäistä ja jonka varrella on vähäistä asutusta. Iso-Ruonaojan suistoalue on hauen ja ahvenen kutualuetta, yläjuoksu puolestaan on muokattua uomaa. Lähin luokiteltu vesistö on Kemin edustan Maksniemi sisä -vesimuodostuma, johon kaivoksen vedet Hepolahden kautta laskevat.

Kemijoen vesienhoitoalueen rannikkovesissä on ravinnepitoisuuksien perusteella arvioituna vähäistä kuormituksen vähentämistarvetta Simo sisä ja Maksniemi sisä -vesimuodostumissa. Kemin kaivoksen lähimmässä luokitellussa vesimuodostumassa (Maksniemi sisä) arvioitu vähennystarve typpipitoisuudelle on <10 %. Maksniemi sisä -muodostuman merkittävä kuormittaja on ollut Stora Enson Veitsiluodon tehdas, joka on lopettanut toimintansa syyskuussa 2021. Tämän myötä vesialueen ravinnekuormitusten voidaan olettaa pienentyvän ja vähennystarpeen sitä myöten täytyvän.

Ravinteista kokonaistypen osalta kaivoksen osuus merialueen kokonaistyppipitoisuudesta on Maksniemi sisä -vesimuodostumassa keskimäärin noin 1–24 µg/l (0,3–5 %) ja ulompana merellä 0,1–1 µg/l (<1 %). Näin ollen kaivoksen toimilla on hyvin vähäinen merkitys vesienhoitolainsäädännön tarkoittamien luokiteltujen vesimuodostumien tilaan, eikä merkittäväkään typpipäästön vähenemä aikaansaisi tilaluokan parantumista.

Kemin kaivoksen nykyisen typpikuormituksen ei ole todettu vaikuttavan eliöiden kasvuun ja lisääntymiseen Iso-Ruonaojassa eikä hakemuksessa esitetyn selvityksen perusteella aiheuttavan myöskään ekotoksikologista riskiä Iso-Ruonaojan eliöstölle. Yhtiön esittämä typpikuormituksen raja-arvo 30 000 kg vuositason tarkkailupisteellä ChrP2 vastaa nykyisillä menetelmillä saavutettavissa olevaa päästötasoa.

Typpikuormituksen vuosiraja-arvon asettamisella 5 000 kg yhtiön esittämää matalammaksi ja ainetaselaskentaan perustuvaksi ei ole vaikutusta siihen, saavutetaanko lähimmässä luokitellussa vesimuodostumassa vesienhoitolainsäädännön mukaista tilatavoitetta. Typpipäästöistä ei myöskään aiheudu Iso-Ruonaojassa sellaista ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, että vuosikuormitusraja-arvon kiristäminen lupaviranomaisen määräämällä tavalla

olisi ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeen. Valituksenalainen lupamääräys ei vastaa ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaisia lupamääräyksen antamiselle asetettuja edellytyksiä ja sitä tulee näin ollen muuttaa yhtiön esittämällä tavalla.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Keminmaan kunnassa ja Kemin kaupungissa.

Pohjois-Suomen aluehallintoviranomaiselta on pyydetty lausunto valituksesta. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ja kalatalousviranomaiselle, Keminmaan kunnalle, Keminmaan kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille, Kemin kaupungille sekä Kemin kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksesta.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on antanut lausunnon.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on antanut vastineen.

Keminmaan kunta on antanut vastineen.

Outokumpu Chrome Oy on antanut vastaselityksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus valituksen enemmälti hyläten kumoaa päätöksen lupamääräyksen 21c osalta ja palauttaa asian näiltä osin lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Perustelut

Sovellettuja säännöksiä

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan päästöraja-arvolla laimentamattoman päästön arvoa, jota ei yhden tai useamman ajanjakson aikana saa ylittää ja joka ilmaistaan kokonaismääränä, pitoisuutena, prosenttiosuutena tai muulla vastaavalla tavalla.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista, ympäristöriskeistä ja niiden hallinnasta sekä haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista (*selvilläolovelvollisuus*).

Ympäristönsuojelulain 7 §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa.

Ympäristönsuojelulain 54 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on tehtävä erityinen selvitys toiminnasta aiheutuvan ympäristön pilaantumisen tai sen vaaran selvittämiseksi, jos lupaharkintaa varten ei ole voitu toimittaa yksityiskohtaisia tietoja päästöistä, jätteistä tai toiminnan vaikutuksista.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. – –

Pykälän 2 momentin mukaan tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on määrättävä mittausmenetelmistä ja mittauksen tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Pykälän 3 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on toimitettava valvontaviranomaiselle säännöllisesti päästöjen tarkkailun tulokset ja muut valvontaa varten tarvittavat tiedot, siten kuin ympäristöluvassa tarkemmin määrätään. Tiedot direktiivilaitoksen päästöjen tarkkailun tuloksista ja muut valvontaa varten tarpeelliset tiedot direktiivilaitoksen luvan noudattamisesta on toimitettava valvontaviranomaiselle vähintään kerran vuodessa.

Pykälän 4 momentin mukaan toiminnan vesiin tai meriympäristöön kohdistuvien vaikutusten tarkkailumääräystä annettaessa on otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettussa vesien tai meriympäristön tilaa koskevassa seurantaohjelmassa on pidetty tarpeellisenä seurannan järjestämiseksi. Toiminnan tarkkailun

tietoja voidaan käyttää mainitun lain mukaisessa seurannassa ja vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman laadinnassa.

Ympäristönsuojelulain 90 §:n mukaan lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 54 §:n nojalla saadun erityisen selvityksen perusteella.

Toiminnan ja vesienhallinnan kuvaus

Outokumpu Chrome Oy:n Kemin kaivos sijaitsee Keminmaan kunnan Lautiosaaren kylässä, Elijärvellä. Kaivos on osa Outokummun omistamaa integroitua ferrokromin ja ruostumattoman teräksen valmistusketjua Kemi-Tornion alueella. Kromiittikaivoksen ja rikastamon toiminta on käynnistynyt vuonna 1968. Kemin kaivoksen nykyisen voimassa olevan kaivosalueen pinta-ala on noin 9,16 km². Kaivos koostuu vanhoista avolouhoksista (Elijärvi, Nuottijärvi-Surmanoja ja Viianmaa), maanalaisesta kaivoksesta, rikastamosta apulaitoksineen, rikastushiekka-altaista (RHIE-altaat 1, 2–3, 6, 7), selkeytysaltaista (altaat 4 ja 5) sekä läjitysalueista.

Kaivosvedet, kuten rikastamon prosessissa käytetty vesi ja maanalaisen kaivoksen kuivanapitovedet, johdetaan altaisiin. Rikastushiekka-altaasta 7 vedet johdetaan altaalle 4 ja sieltä edelleen altaalle 5. Allaskierrossa vedestä laskeutuu kiintoaines ja lämpiminä vuodenaikoina tapahtuu luontaista typenpoistoa. Selkeytynyttä allasvettä käytetään rikastamon raakavetenä ja osa selkeytetystä vedestä johdetaan selkeytysaltaasta 5 Iso-Ruonaojaan. Kemin kaivoksen typpikuormitusta vesistöön on arvioitu Iso-Ruonaojan tarkkailupisteen ChrP3 ja Kirvesojan tarkkailupisteen ChrP1 välisen ainevirtaaman erotuksena. Tarkkailupiste ChrP3 sijaitsee kaivoksen alapuolella ja ChrP1 kaivoksen yläpuolella. Suurin osa Kemin kaivoksen typpipitoisista purkuvesistä johdetaan altaasta 5 tarkkailupisteen ChrP2 kautta Iso-Ruonaojaan. Iso-Ruonaojaan kulkeutuu vesiä ja siten myös typeä rakenteeltaan suotavien rikastushiekka- ja selkeytysaltaiden patovallien läpi.

Asiassa saatu selvitys ja oikeudellinen arviointi

Voimassa olevan lupamääräyksen 21b mukaan yhtiön tuli esittää selvitys typpipäästöjen vähentämismahdollisuuksista, niiden kustannuksista ja toteuttamisaikataulusta sekä selvityksen perusteella esitys toimenpiteiksi, joilla kaivoksen typpipäästöjä Iso-Ruonaojaan pienennetään. Lisäksi oli tehtävä esitys typpipäästöjen raja-arvoksi ja muiksi lupamääräyksiksi, joilla typpipäästöjä rajoitetaan. Yhtiö on selvityksessään esittänyt, että typpipäästöä vähennetään vesialtaita korottamalla ja louhintatapaa kehittämällä. Jätevesien käsittelyä typen poistamiseksi ei ole pidetty tarpeellisena eikä sitä ole esitetty tehtäväksi. Typpipäästökseen on esitetty 30 000 kg vuodessa tarkkailupisteestä ChrP2 mitattuna.

Aluehallintovirasto on hyväksynyt yhtiön esittämän selvityksen. Ratkaisun perustelut huomioon ottaen hyväksymisen on katsottava tarkoittavan

selvityksessä esitetyn toimenpidesuunnitelman hyväksymistä typpipäästöjen vähentämiseksi.

Yhtiön esityksestä poiketen päästöraja-arvo on annettu nykyisen laskentatavan mukaisesti ainetaselaskentaan pohjautuvana näytteenottopisteiden ChrP3 ja ChrP1 välisen ainevirtaaman erotuksena. Päästöraja-arvoksi on asetettu 25 000 kg vuodessa. Raja-arvon suuruutta ja sen saavutettavuutta on perusteltu vuoden 2022 ja 2023 kokonaistyyppikuormituksilla, jotka olivat päästöraja-arvon mukaisella laskentatavalla 28 000 kg ja 23 000 kg.

Aluehallintoviraston on valituksenalaisen päätöksensä perusteluissa todennut, että ratkaisua tehtäessä käytettävissä olleiden asiakirjojen perusteella typen vuosikuormitusraja-arvo on saavutettavissa, ja se on annettu tämänhetkisellem eli voimassa olevan lupapäätöksen nro 125/10/1 mukaiselle kaivostoiminnalle. Aluehallintovirasto ei ole päätöksellään määrännyt luvanhaltijaa ottamaan käyttöön laitosmaista typenpoistoa tai rajannut muutenkaan käytettävissä olevien menetelmien valintaa, vaan luvanhaltijan on itse selvittävä ja otettava käyttöön tarvittavat keinot luparajan saavuttamiseksi. Hakemuksen täydennyksen tietojen ja valituksessa esitetyn kuvan perusteella vuosittainen kokonaistyyppikuormitus Iso-Ruonaojaan on vuosina 2022–2024 ollut noin 20 000–30 000 kg. Lapin ELY-keskus on hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessaan todennut, että valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 21c määrätty raja-arvo 25 000 kg kokonaistyyppiä vuodessa on ainevirtaamien erotuksena laskettuna tiukka, eikä raja ole saavutettavissa kaikissa tilanteissa ilman lisätoimenpiteitä. Outokumpu Chrome Oy on vastaselityksessään yhtynyt ELY-keskuksen näkemykseen.

Hallinto-oikeus katsoo edellä esitetyn perusteella, ettei valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen 21c mukainen ainetaselaskelmaan perustuva kuormitusraja ole saavutettavissa ainakaan kaikkina vuosina ilman lisätoimenpiteitä. Kun ympäristönsuojelulain 54 §:n nojalla määrätty selvitysvelvoite oli asetettu typpipäästöjen vähentämistä koskevien toimenpiteiden selvittämiseksi ja kun kyseinen selvitys oli hyväksytty siinä esitetyin toimenpitein, aluehallintoviraston ei olisi tullut asettaa selvityksen perusteella päästöraja-arvoa ilman ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaista tarkempaa arviointia päästörajan asettamisen perusteista. Asiassa on jäänyt selvittämättä muun muassa päästöraja-arvon saavuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet ja näiden toimenpiteiden toteuttamiseen tarvittava aika. Lupamääräyksessä ei myöskään ole annettu ympäristönsuojelulain 62 §:n mukaista määräystä siitä, miten päästöraja-arvon saavuttamista tarkkailtaisiin eikä ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 5 kohta huomioon ottaen määräystä, milloin päästörataa katsottaisiin noudatetun.

Outokumpu Chrome Oy on valituksessaan ja vastaselityksessään tuonut esille, että pisteiden ChrP1 ja ChrP3 perusteella laskettavaan kaivoksen kuormituslaskentaan sisältyy merkittävää epävarmuutta johtuen muun muassa virtaaman laskentatavoista, yksittäisen näytteenottohetken olosuhteiden vaikutuksesta laskentaan sekä Kirvesojan valuma-alueelta mittapadon ohitse Iso-Ruonaojaan valuvista vesistä kevättulvien ja runsaiden sateiden aikana.

ELY-keskus on vastineessaan yhtynyt yhtiön valituksessaan esittämään näkemykseen siitä, että ainetaseen perusteella tehty kuormituslaskenta on epätarkka ja siihen sisältyy useita virhelähteitä erityisesti virtaaman osalta. Virtaamaa mitataan ainoastaan Kirvesojan (ChrP1) mittapadolta sekä kaivoksen vesipäästöjen mittauspisteeltä (ChrP2), muilta alueilta tulevat vesimäärät ovat arvioita. Myös ELY-keskuksen tekemien havaintojen mukaan vettä pääsee ainakin tulva-aikoina virtaamaan Kirvesojan mittapadon ohitse. Vastineen mukaan typpipitoisuus vaihtelee ojassa suuresti, joten kuukausittaiseen näytteenottoon perustuvaan ainevirtaamalaskentaan sisältyy myös pitoisuuksien kannalta epävarmuutta.

Outokumpu Chrome Oy on valituksessaan tuonut esiin, että Iso-Ruonaojaan johdetaan myös kaivoksen toimintaan liittymättömien maa-ainesten ottoalueiden vesiä, joiden aiheuttama typpikuormitus Iso-Ruonaojaan lasketaan osaksi Kemin kaivoksen typpikuormitusta lupamääräyksen 21c mukaisessa ainetaselaskelmassa. Tarkkailumääräys asettaa yhtiölle siten vastuun myös sellaisista päästöistä, jotka eivät aiheudu sen harjoittamasta toiminnasta, eikä yhtiöön voida oikeudellisesti kohdistaa tällaista velvoitetta ympäristönsuojelulain nojalla. Keminmaan kunta on vastineessaan puoltanut yhtiön näkemystä. ELY-keskus on vastineessaan todennut, että edellä mainittujen muiden toimijoiden kuivatusvedet tulevat kaivoksen ojaverkostoon ja näiden toimijoiden alueiden päästöt sisältyvät ainetaselaskennan perusteella laskettuun Kemin kaivoksen kuormitukseen.

Hallinto-oikeus katsoo, kuten yhtiö valituksessaan, että ainetaselaskentaan liittyy epävarmuutta ja virheellisyyttä siinä määrin, ettei valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen 21c mukaista ainetaselaskelmaa voida käyttää sitovan kokonaistyppikuormitusraja-arvon antamiseen. Päästöraja-arvo olisi ympäristönsuojelulain 5, 52 ja 62 §:t huomioon ottaen lähtökohtaisesti asetettava siihen kohtaan, jossa laimentamattomia jätevesiä johdetaan pois toiminta-alueelta ja sillä tavoin, että sen saavuttaminen voidaan tarkkailumääräyksen kiistattomasti todeta.

Outokumpu Chrome Oy on vaatinut, että Kemin kaivoksen kokonaistyppikuormitus Iso-Ruonaojaan tulisi laskea pisteeltä ChrP2 ja vuosittaisen raja-arvon tulisi olla 30 000 kg. Yhtiön mukaan kyseisen tarkkailupisteen kautta kulkee suurin osa kaivoksen typpipitoisista purkuvesistä, jotka johdetaan Iso-Ruonaojaan ja se edustaa siten laadultaan ja määrältään suurinta osaa kaivoksen vesistökuormituksesta.

Aluehallintovirasto on hallinto-oikeudelle antamassaan lausunnossa todennut, että määräämällä kuormitusraja-arvo toiminnanharjoittajan esittämällä tavalla vain tarkkailupisteelle ChrP2 ei otettaisi huomioon kaikkia toiminnasta aiheutuvia typpipäästöjä. Kaivoksen suotavien patojen kautta aiheutuu typpikuormitusta Iso-Ruonaojaan. Myös ELY-keskus on vastineessaan todennut, että mikäli typpikuormituksen raja-arvo määritetään yhtiön esityksen mukaisesti pisteelle ChrP2, suotovesien vaikutukset eivät sisälly kyseiseen kuormitukseen. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ainakin ajoittain merkittävä osa kuormituksesta tulee suotovesien kautta. ELY-keskus on pitänyt yhtiön esittämää luparajaa näytepisteen ChrP2 kuormitukselle

jokseenkin löysänä, sillä ainetaselaskelman perusteella laskettuun kuormitukseen sisältyy kaikki kaivosalueelta tuleva kuormitus (suotovesien aiheuttama kuormitus mukaan luettuna) sekä alueen muiden toimijoiden kuormitus ja luonnonhuuhtouma. Siten yhtiön esityksen mukaisen raja-arvon mukaan toimittaessa typpikuormitus Iso-Ruonaojaan ei välttämättä vähenisi.

Yhtiö on hakemuksessaan verrannut ainetaselaskelman perusteella laskettua Kemin kaivoksen kokonaistyyppikuormitusta kaivoksen pistekuormituksen perusteella laskettuun. Pistekuormituksessa on otettu huomioon altaalta 5 lähtevä vesi (piste ChrP2), rikastushiekka-altaasta 7 suotautuva vesi (piste ChrP9) ja Nuottijärvestä pumpattu vesi (ChrP10). Vuosina 2017, 2018 ja 2021 ainetaselaskelman ja pistekuormituksen perusteella lasketut kokonaistyyppikuormitukset ovat vastanneet pitkälti toisiaan, mutta vuosina 2019 ja 2020 ainetaselaskennan perusteella lasketut kokonaistyyppikuormitukset ovat olleet korkeammalla tasolla kuin pistekuormituksen perusteella lasketut. Hakija on arvioinut tämän selittyvän pisteen ChrP9 harvalla näytteenotolla (neljä kertaa vuodessa) ja näytteenottohetkien ajoittumisella virtaamahuippujen suhteen. Hallinto-oikeus edellä esitetyn perusteella toteaa, että Kemin kaivoksen pistemäisen kokonaistyyppikuormituksen osuus on merkittävä ainetaselaskelman perusteella lasketusta kokonaistyyppikuormituksesta.

Hakemuksen mukaan Kemin kaivoksen yhteenlaskettu pistemäinen kokonaistyyppikuormitus (pisteet ChrP2, ChrP9 ja ChrP10) Iso-Ruonaojaan on vuonna 2020 ollut 37 443 kg ja vuonna 2021 36 995 kg. Suurin osa pistekuormituksesta on ollut pisteeltä ChrP2 lähtevää kuormitusta (28 515 kg vuonna 2020 ja 27 613 kg vuonna 2021). Yhtiö on esittänyt Kemin kaivoksen vesitaselaskentaan perustuvan kokonaistyyppikuormituksen vuodelta 2022. Sen perusteella kaivoksen pistekuormitus altaalta 5 Iso-Ruonaojaan (ChrP2) johdettu kokonaistyyppikuormitus on ollut 14 043 kg eli selvästi pienempi kuin yhtiön valituksessaan vaatima päästöraja Iso-Ruonaojaan altaalta 5 johdettavalle vedelle.

Hakemuksen täydennyksen mukaan suotovesien määrää on arvioitu alustavasti GoldSim-mallinnuksella. Sen perusteella rikastushiekka-altaasta 7 on senhetkisessä tilanteessa suotautunut noin 1 900 m³/d, selkeytysaltaasta 4 noin 870 m³/d ja selkeytysaltaasta 5 noin 910 m³/d. Altailta on arvioitu lähtevän suotovesien mukana tyypeä yhteensä noin 76 kg/d eli noin 28 000 kg/a. Suotautumissuuntaa- ja reittejä ei voida arvioida tarkkaan, ja todennäköisesti osa suotovedestä kulkeutuu maanalaiseen kaivokseen eli takaisin kaivoksen vesikiertoon.

ELY-keskus on tuonut vastineessaan esille, että kaivoksen vesikierrossa on tapahtunut muutoksia päätöksen antamisen jälkeen kevään 2025 aikana. Maanalaisen kaivoksen vedet johdetaan nykyisin suoraan selkeytysaltaalle 4, kun ne aiemmin on johdettu rikastushiekka-altaaseen 7. Maanalaisen kaivoksen vesienjohtamisreitti yhtyy Nuottijärvestä pumpattavien vesien reittiin, mikä on johtanut siihen, että Nuottijärven vesiä (mukaan luettuna Surmanojan louhoksen kuivatusvedet ja saniteettijätevedenpuhdistamon vedet) ei voida tämän hetkisten vesien johtamisjärjestelyjen mukaisesti johtaa

suoraan Iso-Ruonaojaan, vaan myös ne johdetaan selkeytysaltaalle 4. Tehdyllä muutoksella on pienennetty rikastushiekka-altaan 7 vesimäärää ja siten patoihin kohdistuvaa painetta. ELY-keskuksen arvion mukaan suurin osa typpikuormituksesta on peräisin maanalaisessa kaivoksessa käytettävistä räjähdysaineista.

Hallinto-oikeus toteaa, että Kemin kaivoksen typpikuormituksen määrä riippuu voimakkaasti kaivoksessa käytettyjen räjähdysaineiden määrästä ja vuoden sademäärästä, minkä vuoksi vuosittainen kuormitus voi vaihdella melko paljon. Tästä johtuen kiinteän päästöraja-arvon asettaminen kokonaistyppikuormitukselle on vaikeaa. Hallinto-oikeus katsoo edellä esittämänsä ja asiassa saadun selvityksen perusteella, että kaivoksen pistemäiselle kokonaistyppikuormitukselle on kuitenkin mahdollista asettaa päästöraja-arvo, mutta siihen on sisällytettävä kaikki kaivoksen kontrolloidusti vesistöön johdettava yhteenlaskettu kokonaistyppikuormitus, eikä ainoastaan yhtiön vaatimuksen mukainen tarkkailupisteeltä ChrP2 Iso-Ruonaojaan kohdistuva kuormitus.

Hallinto-oikeus arvioi asiassa saadun selvityksen perusteella, että yhtiön vaatimus Kemin kaivoksen kokonaistypen kuormituksen vuosittaiseksi raja-arvoksi 30 000 kg tarkkailupisteeltä ChrP2 Iso-Ruonaojaan johdettavalle vedelle mahdollistaisi nykyistä suuremman kuormituksen. ELY-keskus on vastineessaan todennut, että erityisesti talviaikaiset nitraattipitoisuudet kaivoksen alapuolella ovat erittäin korkealla tasolla ja että Iso-Ruonaojan ja Hepolahteen aiheutuvan typpikuormituksen vähentäminen on tärkeää vesieliöstön kannalta.

Ottaen huomioon edellä esitetty sekä se, että hakemuksen perusteena on ollut selvityselvöllisyys mahdollisuuksista vähentää typpikuormitusta, hallinto-oikeus katsoo, että selvityksen perusteella annettavaa päästöraja-arvoa ei voida asettaa siten, että typpipäästöt kasvaisivat nykyisestä. Koska asiassa saadun selvityksen perusteella yhtiön päästöraja-arvoa koskevan ensisijaisen vaatimuksen hyväksyminen voisi johtaa typpipäästöjen kasvun sallimiseen, yhtiön vaatimus päästöraja-arvon muuttamiseksi hylätään.

Hallinto-oikeus katsoo edellä esitetyn perusteella, että Kemin kaivoksen kokonaistyppikuormituksen raja-arvo olisi annettava kaivoksen pistemäiselle vesistökuormitukselle, sillä se kuvaa riittävän hyvin kaivokselta Iso-Ruonaojaan aiheutuvaa kuormitusta ja antaa luotettavan kuvan kaivoksen merkittävimmistä typpipäästöistä. Päästörajan asettaminen päästöpaikkojen mitattujen virtaamien ja riittävän tiheän näytteenoton perusteella täyttäisi lainsäädännön vaatimukset toisin kuin valituksenalaisen päätöksen mukainen ainetaselaskentaan perustuva päästöraja-arvo. Lisäksi huomioon tulee ottaa ELY-keskuksen vastineessaan esiintuomat keväällä 2025 toteutetut vesienjohtamisjärjestelmän muutokset ja yhtiön vastaselityksessään esittämät uudistukset koskien rikastusallasta 7. Uusien järjestelyjen myötä kaivoksen pistemäistä kokonaistyppikuormitusta muodostuu ilmeisesti enää pisteistä ChrP2 ja ChrP9. Hallinto-oikeus toteaa lisäksi, että yhtiön suunnittelemat toimet suotovesien vähentämiseksi ovat tarpeen paitsi vesistöön aiheutuvan typpikuormituksen vähentämiseksi mutta myös siksi, että kaivoksen

pistemäisen typpikuormituksen laskenta vastaisi paremmin koko kaivosalueelta vesistöön aiheutuvaa typpikuormitusta.

Yhteenveto

Hallinto-oikeus katsoo edellä esitetysti, että kokonaistypen päästöraja-arvoa ei olisi tullut asettaa valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksen 21c mukaisesti ainetaselaskelmaan perustuen siihen liittyvien merkittävien epävarmuuksien vuoksi. Päästörajan asettaminen yhtiön vaatimuksen mukaisena ei pitäisi sisällään kaikkia merkityksellisiä päästökohteita ja mahdollistaisi typpipäästöjen kasvun nykyisestä, mikä olisi asiassa ratkaistavana olleen selvityselvoitteen tavoitteen vastaista. Selvitykseen perustuvaa ratkaisua tehtäessä ja lupamääräystä annettaessa tulee ottaa huomioon, mitä ympäristönsuojelulain 52 §:ssä on lausuttu harkinnan laajuudesta. Näin ollen asia on palautettava toissijaisen vaatimuksen mukaisesti lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Keminmaan kunnanhallituksen ja Kemin kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **14.1.2026**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janne Marttila ja Maria Vapaavuori sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Sauli Viitasaari ja Merilin Vartia. Asian on esitellyt Merilin Vartia.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden
asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta	Outokumpu Chrome Oy prosessiosoite: AA [REDACTED] ja AA [REDACTED] Erottaja Asianajotoimisto Oy
Jäljennös maksutta	Keminmaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen Keminmaan kunnan terveydensuojeluviranomainen Keminmaan kunnanhallitus Kemin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen Kemin kaupungin terveydensuojeluviranomainen Kemin kaupunginhallitus Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Kalatalousviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>